

har faaet, er altsaa Hustruens underordnede Stilling i Forhold til Manden; men der er én Grund mere: Kvindens Udelukkelse fra Uddannelse og fra de fleste Stillinger, hvortil der kræves en bestemt Uddannelse. Denne Udelukkelse fremkalder det Misforhold, som Stuart Mill („The Subjection of Women“ S. 183 i den engelske Udgave) har fremhævet med saa stor Styrke og saa megen Klarhed. En Kvinde, som har opdraget sine Børn og ikke mere har noget Husvæsen, der kan optage hendes Kræfter, bliver ubønhørlig overladt til Uvirksohedens og Kedsomhedens Pine, med mindre en Datter eller Svigerdatter er villig til for hendes Skyld at renoncere paa sine egne Husmoderrettigheder, hvilket let drager nogle af de uheldige Følger efter sig, som man med Urette giver Svigermodrenes Person Skylden for. Derfor bør Kravet om fri Adgang til alle sociale Stillinger og Kampen for at opnaa den højest mulige Uddannelse optages lige saa vel af de Kvinder, der er til Sinds at paatage sig en Hustrus Opgave, som af dem, der maatte synes bedre om at forblive ugifte.

Der førtes for nu snart et Aar siden en Strid om, hvilket Kampløsen Fremskridts Venner blandt Kvinderne bør vælge, „Hvad vi vil“ eller „Hvad vi kan“. Det er ubegribeligt, hvorledes denne Strid kunde opstaa. At Kvinden kan, at Kvinderne er modne og værdige til at indtage en fuldstændig ligeberettiget Stilling over for Manden, derom tvivler ingen, undtagen hvem der ogsaa tvivler om Solens Lys. Erfaringen har aldrig givet mindste Støtte for Paastanden om Kvindernes Mangel paa Ævne til Selstændighed, men godtgør atter og atter paa den mest uimodsigelige Maade deres Ævne dertil. Mon der ikke er mange Mænd, som, efter at have haft den Ulykke tidligt at miste deres Fader, senere som voksne maa erkende, at deres Moders Opforelse og praktiske Dygtighed har skaffet dem en Opdragelse, der langt overgaar, hvad Faderen vilde have været i Stand til at yde? Det er ikke Kvindernes Ævne men Kvindernes Vilje, der tvivles om. Hvis de ikke kræver Ligeberettigelse, tvivler man om, at de vil paatage sig Ligeberettigelsens Pligter. Netop en Programoverskrift som „Hvad vi kan“ kunde let komme til at klinge som en Trusel, som en Trusel om, at Kvinderne vilde gøre Krav paa Overherredømmet over Mændene. Derimod har nærværende Blad atter og atter betegnet Kvindesagen som et Led af den demokratiske Sag og saaledes klart udtalt, hvad Kvinderne vil. Det gælder da fremdeles om at indgyde denne Vilje i alle, Mænd saavel som Kvinder. For at opnaa dette maa man paavise, hvorledes det paa alle Livets Omraader først og fremmest er Kvindens uretfærdige Stilling, som forhindrer, at et sandt menneskeligt Sindelag kan spire frem. Som et Bidrag til denne Paavisning har vi i Dag grebet det første Omraade, som vort Øje tilfældigvis faldt paa. Paa et hvilket som helst andet Omraade vilde man kunne gøre ganske lignende Iagttagelser om Virkningen af Kvindens underordnede Stilling. Fra den Dag af, da Viljen til at forandre dette Forhold er til Stede, vil Menneskeslægten gaa en ny og skønnere Udvikling i Møde.

Nogle tidlige Arbejdere for Kvindens Frigørelse.

Af Charlotte Hope.

3.

Elisa Wigham.

Siden „Foreningen for Kvindens Valgret“ i Edinburg blev dannet for mere end 20 Aar siden, har Elisa Wigham været et af dens Æresmedlemmer, og Kvindens Valgret er kun en af de mange Interesser, til hvis Fremme hun har givet sit Liv og sin Tid. Hun har til forskellige Tider beskæftiget sig med Slavernes Frigørelse, Fredssagen, Afholdssagen o. s. v., medens hun samtidigt har overkommet en Mængde Arbejde for „Sparekasser“, „Kaffehuse“, „Møder for Mødre“ o. s. v., Arbejde, der kunde have overvældet den stærkeste Kræfter.

Hun er Medlem af „Vennernes Samfund“ og bor i en rolig lille Gade i en af Edinburgs Forstæder i det samme Hus, i hvilket hun blev født. Aldrig skal jeg glemme hendes Spisestues Udseende, da jeg for mange Aar siden for første Gang traadte ind i hendes Hus. Bordet var overfyldt med Papirer og Stabler af Sytøj i et eller andet velgørende Øjemed; Papir og Klædningsstykker laa hultet til bulter mellem hinanden, medens der med Vanskelighed paa et Hjørne af Bordet var skaffet Plads til en Kniv og en Gaffel, hvilket betød, at Miss Wigham skulde spise til Middag. Dette Træk var karakteristisk for hende og viste, hvor liden Plads hun i sit Liv indrømmede sine egne personlige Fornødenheder. Paa den Tid levede hendes gamle Stedmoder endnu, og mellem disse 2 Kvinder var der en rørende Hengivenhed og Sympati. Den gamle Dame havde lige som sin Steddatter været en begejstret Forkæmper for „Slaveriets Afskaffelse“ og andre af Tidens store Spørgsmaal, og hun saa med Glæde disse Kampe udvikles og føres videre.

Hvad Elisa Wigham har gjort for de fattige og nødlidende, ved ingen fuldt ud uden de selv. Man fortæller Historier, der lyder næsten utrolige, om det Antal af tunge Byrder i Form af Levnsmidler, som hun skal have baaret til fjerne Bydele. Elisa Wighams Liv var at hjælpe og trøste sine Medmennesker.

Det faldt en Gang i min Lod at ledsage hende til en fattig Familie, der boede i en By noget fra Edinburg. Nogle af Medlemmerne af denne Familie havde hun set før, andre havde hun kun hørt om, men hun talte med hver enkelt og interesserede sig for dem alle, havde en lille Gave med til hver især, og den, hun særligt tog sig af og indbød til at besøge sig, var netop den, som syntes at være den ringeste og mindst paaagtede. Jeg var den Dag Miss Wighams Vejviser, og som Illustration til, hvorledes hun bestandigt tænkte paa andre, lagde jeg ogsaa Mærke til, at hun var ivrig for at se enhver Genstand af Interesse i den lille By. Hvorfor? Fordi hun vidste, det vilde glæde hendes Pige, der havde hjemme der. — „Jane vil spørge, om jeg har set det“. — „Jane venter, at jeg skal se det“, sagde hun ofte. Det væsentlige Tiltrækningspunkt ved Stedet er Kysten, hvor der paa et klippefuldt Sted, der rager ud i Vandet, staar Ruinerne af en gammel Borg. Miss Wigham syntes at nyde Stedets vilde

Skønhed og ønskede at se det fra alle Udsigtspunkter. I Betragtning af hendes Alder balancerede hun hen over Klippestykker med forbavsende Hurtighed og uden synligt Besvær og lod den, der skulde lede hende, langt bag ved sig. „Giv mig Deres Haand“, sagde hun, idet hun vendte sig til sin udygtige Fører, som, med sin Parasol til Støtte forsigtigt gik fremad, „giv mig Deres Haand, og dersom De falder, skal jeg nok hjælpe Dem op igen“. —

Jeg tror om Miss Wigham, at hun som andre virksomme Filantroper har naaet og indtaget sit Standpunkt i Kampen for „Kvindens Valgret“ væsentligt ved at se i andres Liv Onder, som den nuværende Uretfærdighed har fremkaldt. „Det er ikke for vor Skyld, ikke for vor Skyld, der her er samlede“, mindes jeg at have hørt hende sige ved et Privatmøde, „for os er Snorene faldne paa de liflige Steder“.

For nogle Aar siden blev Miss Wigham stærkt opfordret til at gaa til Amerika som Delegeret ved et Møde angaaende Kvindens Valgret, men da hendes Stedmoder netop den Gang var meget svag, fandt hun det umuligt at rejse saa langt bort fra hende.

Den kvindelige Valgretsbevægelse har frembragt mange Talere, der i den logiske Bevisførelse og i Evnen til at føre en Debat er Elisa Wigham overlegne, men den har næppe frembragt nogen, der i saa høj Grad som hun har forstaaet at vinde Modstandere for sin Sag. Hun er i Besiddelse af en dragende Evne, som faa af dem, der kommer i Berøring med hende, kan modstaa. Det er lige meget, hvad hun siger; det lyder alt sammen rigtigt, og hendes Tilhørere er henrykte. Og hvad er det da, kunde en og anden spørge, der giver Elisa Wigham denne underlige Magt? Det er den Kærlighed til hendes Medmennesker og den Sympati med deres Trang, som hendes Hjerter er fyldt med, det er hendes i saa høj Grad uselviske Natur, som overbeviser alle. Disse Egenskaber forenede med en urokkelig Tro mod Sandheden og en fast Tro paa de store Formaal, for hvilke hun arbejder, giver Elisa Wigham den forunderlige Indflydelse.

Det yndige Ansigt er lidt mere „mærket“, end da jeg første Gang saa det; Ryggen er lidt bøjet af de tunge Byrder, den har baaret for andre, de fysiske Kræfter er i Aftagende, men Aanden er den samme.

I blind Taabelighed har man spottet Kvinder, der bliver gamle, og næsten bebrejdet dem deres Alder; men vi har sikkert alle set igen og igen, at Alderen kan have en forklaret Skønhed, meget større end den, der tilhører Ungdommen. Med Sandhed kan det siges om Elisa Wigham:

„In love's long sacrifice
Her spirit, ever to the sunlight bent,
Has born the perfect blossom of content,
The peace, that ripens from a life well spent“.

Kvindelig Fremskridtsforening

har i Aar sit Lokale Østergade 15, 1. Sal. Hver Fredag Aften vil der blive afholdt Møde med Foredrag og Diskussion om sociale Spørgsmaal, vedrørende Kvindesagen. Alle aktuelle Sager, der kan gavne Kvinderne i økonomisk og intellektuel Henseende, vil blive forelagt Medlemmerne. Under de selskabe-